

Zondag 15 april 2018 --- 3^e zondag van Pasen

Een nieuw begin

Lezingen: Micha 4 : 1 – 5
 Johannes 21 : 15 – 24

Er moet iets rechtgezet worden.

Je kunt het gesprek tussen Jezus en Petrus, dat we vandaag hebben gehoord, niet begrijpen zonder de voorgeschiedenis te kennen.

De meesten zullen dat wel weten. Want het is dezelfde Petrus die nog maar pas geleden heeft ontkend dat hij één van de vrienden van Jezus is. Terwijl nota bene Jezus het zelf al voorspeld had, dat hij dat zou doen, maar toen had Petrus dat nog heftig ontkend. Ik? U verloochenen? Geen sprake van. Maar u kent het verhaal. Drie keer heeft hij heftig nee geschud. Toen het erop aankwam. En toen kraaide de haan. Je hoort soms weleens dat de haan drie keer kraaide, maar dat is dus niet zo. Als u ooit aan een bijbelquiz meedoet, dit is zo'n instinkertje. Petrus verloochende Jezus drie keer; de haan hoefde maar één keer te kraaien, en toen wist Petrus wel hoe laat het was...

Die drie keer keren in dit verhaal terug. Dat is dus niet toevallig. Drie keer vraagt Jezus aan Petrus of hij wel van hem houdt. Het is allemaal wat pijnlijk.

Zelfs wij kunnen er ons wat ongemakkelijk bij gaan voelen. Wij weten immers ook hoe lastig het is, om eigen falen toe te geven. Deze week hoorden we nog over een arts die toegaf dat hij een slechte uitslag had gemist, maar hij durfde toe te geven en het gesprek met de

patiente aan te gaan.

Hoe vaak bedenken we niet een uitvlucht of draaien we er om heen of voeren allerlei verzachtende omstandigheden aan – en die zijn er altijd wel te vinden; maar echt zeggen, ruiterlijk toegeven: ik heb verkeerd gedaan, ik had dat niet moeten zeggen, ik had dat niet moeten doen – hoe lastig is dat.

En dan moet Petrus drie keer door het stof. Zo voelt het toch. Een keer is kennelijk niet voldoende. Is dat nu echt nodig? Ja – die drie keer is natuurlijk niet toevallig, dat heeft alles met de drievoudige verloochening van Petrus te maken, maar toch.

En dan die toon. We zeggen wel dat Petrus excuus moet maken, maar eigenlijk staat dat er helemaal niet. Er is ook geen sprake van dat Jezus Petrus vergeeft, of in genade aanneemt, zoals we dat vroeger zeiden. Die woorden vallen niet. Was dat maar wel gebeurd, dan was het misschien duidelijker en ook eerlijk. Sorry. Excuses aanvaard. Zand erover.

Nu ettert het als het ware maar door. Je zou kunnen zeggen: Jezus is niet boos, maar wel verdrietig. In plaats van klip en klaar te zeggen waar het op staat, – waar was jij nou toen Ik je nodig had? – in plaats daarvan wordt hij niet boos op Petrus, maar stelt hij de vraag, tot drie keer, heb je mij lief? Ja, zelfs: heb je mij lief, meer dan de anderen? Wat moet je daarop nu zeggen...?

Alsof in een relatie de een aan de ander vraagt: hou je nog van mij? Ja, wat wil je horen...

En een liefdesverklaring, kun je die wel afdwingen? Wat is een liefdesverklaring waard als ik er om vragen moet? Is dat niet wat hier gebeurt?

Geen wonder dat Petrus er verdrietig van wordt, als Jezus

voor de derde keer die gevoelige vraag stelt. Dat kunnen we goed begrijpen. Verdrietig, maar misschien ook wel geïrriteerd, al kan hij dat natuurlijk in zijn positie niet laten blijken.

Als je er wat langer bij stilstaat, dan zitten er allerlei lagen in dit gesprek. Zoals dat altijd het geval is, in ieder menselijk gesprek. Daar speelt altijd van alles tegelijk mee, onderhuids, in de woorden, maar soms vaker nog in wat niet gezegd wordt.

Als je probeert de essentie van dit verhaal te pakken – waar gaat het nu om? – dan zou ik zeggen, het gaat om het herstellen van relatie. Een nieuw begin.

Er moet iets rechtgezet worden.

Het lijkt alsof dat ook in die andere verhalen van na Pasen aan de orde is. Jezus verschijnt op een wonderlijke manier aan zijn leerlingen, na zijn dood aan het kruis. Ze weten niet goed wat ze ervan moeten denken – en wij toch ook niet.

Er is een wonderlijke sfeer van nabijheid en distantie, van contact met Jezus na zijn dood, maar ook van afstand. Het is niet meer zo als het was. Er staat iets tussen. Maar tegelijk moet de relatie hersteld worden. Niet gerepareerd in de zin dat alles weer bij het oude is. Dat kan niet. Maar wel dat er verbondenheid ontstaat.

De evangeliën vertellen allemaal over Pasen, uiteraard, maar ieder heeft andere verhalen over de periode daarna. Dat is opvallend, en dat laat zien dat ieder van de evangelisten eigen accenten zet. De eigen kleur van Johannes is misschien wel, dat herstel van relaties.

Bij hem komt Jezus op de dag van Pasen in de kring van de leerlingen – door de dichte deur heen – en blaast hij over hen heen met de adem van Pinksteren. Ontvang de heilige Geest. Een nieuwe verbondenheid, maar nu door de Geest en daarbij de kracht om te vergeven. Hier staat het woord wel, het is aan mensen gegeven om elkaar te vergeven, om relaties te herstellen . Dat was ook de lezing van vorige week.

Vervolgens vertelt Johannes – als enige dus – het verhaal van de ongelovige Tomas. Tomas die er niet bij was, die eerste avond, maar er wel bij hoort. Tomas die er een week later dus wel is, en die ook met zijn twijfel en zijn aarzelingen er toch bij hoort, omdat Jezus dat wil. Opnieuw herstel van relatie. Er moet iets rechtgezet worden.

En dan nu dit verhaal van Petrus, refererend aan de relatie-breuk, aan de verloochening; maar alles is erop gericht om die breuk te herstellen. Jezus zegt niet: Petrus heeft gefaald voor de test, met hem kan ik als het erop aankomt niks beginnen, je bent afgeschreven. Nee, juist Petrus heeft Hij nodig, hoort er bij, misschien wel juist om wat hij heeft meegemaakt en doorgemaakt. In ieder geval: de relatie moet worden hersteld.

Is dat misschien dan ook wel een betekenis van Pasen: relaties worden hersteld.

Alles lijkt dood te lopen op het kruis. De dood als het definitieve einde. Het zwart van de nacht. Maar dan blijkt Gods scheppende macht. Het einde wordt een nieuw begin. De dood is het einde niet. Er is een toekomst

voorbij de dood. Er is een morgen aan het einde van de nacht. Relatie wordt hersteld. Maar tegelijk is het niet meer zo als daarvoor.

Dat is die vreemde dubbelheid, die blijkbaar bij het leven hoort, het leven dat altijd doorgaat. Anders en toch hetzelfde, hetzelfde en toch anders.

Als dat de betekenis van Pasen is, één van de betekenissen, dat relaties worden hersteld, dan kan dat ons vandaag ook inspireren en richting wijzen.

De dood maakt aan alles een einde. Op de dood loopt alles stuk. Maar Pasen is, de overwinning op die dood. Pasen is dan Gods helende macht, de kracht van de verbinding, de kracht die relaties herstelt, over grenzen heen die voor ons ondoordringbaar zijn of waarvan wij denken dat ze dat zijn.

Daarom betekent Pasen ook altijd, dat onze mogelijkheden worden verruimd. Dankzij Pasen mogen we op meer hopen dan mogelijk is en meer verwachten dan redelijk is. De Geest zal onze creativiteit en inspiratie aanwakkeren.

Als het gaat om herstel van relaties, dan denken we misschien wel aan verbroken vriendschappen, aan verstoorde familierelaties in ons eigen leven. En we weten hoe lastig en moeilijk dat kan zijn, om dat te herstellen.

Laat staan als we het betrekken op relaties die zijn verbroken doordat de dood tussenbeide is gekomen. De mensen die we moesten loslaten. Degenen van wie we afscheid moesten nemen.

Pasen herstelt relaties?

Ja, maar het wordt nooit meer zo als het was.

En toch.

Er is de belofte van relatieherstel, die uit dit verhaal en dit bijzondere gesprek spreekt. Jezus schrijft Petrus niet af. Integendeel. Alles is erop gericht hem erbij te houden. Ook al is er van alles gebeurd. Petrus hoeft maar één ding te doen.

Volg mij, zegt Jezus, de opgestane.

Volg mij, op de weg van het leven – niet van de dood – de weg van leven, van herstel van relaties, van zaken die moeten worden rechtgezet.

Volg mij, en er gaat een wereld voor je open.

Het is een indringend gesprek tussen Jezus en Simon. Na de drie vragen is er sprake van eerherstel. Simon is gerehabiliteerd en weer aangenomen als discipel. Er is echter meer aan de hand: hij wordt geroepen tot het herdersambt. Drie keer is de reactie van Jezus op het antwoord van Simon 'weid mijn lammeren,' 'hoed mijn schapen' en 'weid mijn schapen'. Simon wordt van visser herder. Simon wordt weer Petrus, de rots.

Is de verloochening een schaamtevolle herinnering geworden? Petrus is geschikt als herder, juist omdat hij weet hoe lastig het is om schaap te zijn. Hoe moeilijk het is om de consequenties van de navolging van Jezus te aanvaarden. Hij, zo schrijft de evangelist Johannes, zal dit volgen van Jezus bekopen met de dood. Gods toewending tot de mensen, vol genade, wordt hier duidelijk gemaakt aan de hand van het gesprek tussen Jezus de Opgestane en Simon die weer Petrus heet. Geloven heeft alles te maken met genade en rechtvaardiging, steeds weer opnieuw mogen beginnen.

Petrus, van man met een verleden is hij weer een man met toekomst geworden. Een bevrijd mens wordt hij, maar met een grote verantwoordelijkheid.

Van Petrus kunnen we leren dat de zaak van God ons in vuur en vlam kan zetten en dat we daaraan ook uitdrukking mogen en moeten geven. En gaat het fout, praten we voor onze beurt, doen we niet wat we beloven dan is daar het Evangelie van de opgestane Heer, die de zaken recht zet en niet toedekt en zo nieuwe kansen biedt.

Petrus, een mens zoals wij. Hij handelt vaak impulsief, maar hij laat zich ook tot de orde roepen.

Met die kwetsbare liefde en de onvolmaaktheid van ons bestaan, wordt hij nu toch deze wereld ingestuurd.

We hebben Pasen gevierd, dat maakt niet alles heel, dat weten we, en sommigen weten dat maar al te goed. Soms moeten we leren leven met pijnlijke breuken, die je een leven lang met je meedraagt en die nooit helemaal over gaan, maar Pasen geeft wel volop en voluit moed om door te gaan, op weg naar dat land, die toekomst waar zwaarden omgesmeed zijn tot ploegscharen en speren tot snoeimessen. Op weg, als een gemeente die volgt, als mensen die weet hebben van liefde en van het tekort daarvan – en toch: het met elkaar wagen, omdat Jezus ons oproept: ‘Volg mij.’

Loosdrecht, 15 april 2018
ds. Hillegonda Ploeger